

**URVALSPROV TILL
UTBILDNINGSLINJEN FÖR RÄTTSNOTARIE
den 24 maj 2016 kl. 12:00-17:00**

MODELLSVAR

**Varje fråga ger vid korrigerandet max. 10 poäng (totalt max. 50 poäng).
Poängsumman dubblas därefter så att urvalsprovet kan ge maximalt 100 poäng.**

FRÅGA 1

På vilka grunder kan en inspektion verkställas i en djurhållningsenhet med stöd av djurskyddslagen 247/1996 och vad kan inspektionen omfatta?

MODELLSVAR:

En inspektion kan verkställas både till följd av (0,5 p.) eller utan en misstanke (0,5 p.) om att djur sköts (1 p.), behandlas (1 p.) eller används (1 p.) i strid med djurskyddslagstiftningen (0,5 p.) (s. 58). Vid inspektionen, med eller utan misstanke (0,5 p.), kan djuret (1 p.), dess förvaringsplats (1 p.), den föda (0,5 p.) och dryck (0,5 p.) som djuret får samt den utrustning (0,5 p.) och de redskap (0,5 p.) som används vid djurhållningen (1 p.) inspekteras (s. 59).

(Källa: Birgitta Wahlberg, Inledning till djurskyddslagstiftningen i Finland, s. 57-61)

FRÅGA 2

En vacker vårdag i mitten av maj ringer din gamla högstadiiekamrat Märta F. Armér för att be om råd. Märtas föräldrar har tröttnat på det tunga jobbet som lantbrukare och istället köpt två enkelbiljetter till Bali, för att som Märtas mor uttryckte det ”inte förnöta den lilla ungdom de har kvar med något så enfaldigt som arbete”. Föräldrarna har överlåtit äganderätten av lantbruksfastigheten till Märta, som nyligen har blivit utexaminerad som agrolog (YH) och specialiserat sig på nötkreatursproduktion.

Efter att ha funderat på olika alternativa verksamhetsformer har Märta nu stannat för mjölkproduktion och börjar luta mot den jämtländska boskapsrasen Vinkelko¹, eftersom denna ras lär lämpa sig bra för olika typer av produktionssystem och ge högkvalitativ mjölk. Den förvärvade fastigheten består av ett markområde som totalt är så stort som tio fotbollsplaner ungefär. På fastigheten finns ett bostadshus, ett skjul samt en gammal, icke-värmeisolerad ladugård som enligt Märtas omdöme är i behov av en totalrenovering.

Märta undrar nu vilka generella skyldigheter hon har gentemot djuren när det gäller förvaringsplatsen och rörelsefriheten. Redogör för de gällande normerna för hållandet av nötkreatur i fråga om förvaringsplatsen och rörelsefriheten.

MODELLSVAR:

Förvaringsplatsen skall vara *anpassad för djurarten i fråga (1 p.)*. Adekvat utrymme, *ljus, temperatur och hygien (1,5 p.)*. Oavbrutet buller får inte förekomma (0,5 p.). Ventilationen ska vara sådan att skadliga gaser, damm, drag eller fukt inte äventyrar djurets hälsa eller välbefinnande (1 p.). Anordning för fasttjudrande skall *möjliggöra rörelse, ätande och hygien (1 p.)*, i praktiken minst vara möjligt att röra sig 1-2 steg framåt/bakåt (1 p.), samt stå upp/lägga sig ned (1 p.). Anordningen skall vara utformad så att djuret *inte stryps eller skadas (1 p.)*. Kalvar får endast hållas tjudrade *tillfälligtvis och max en timme* vid utfodring eller annan skötsel (1 p.). Mjölkkor skall få gå *fritt minst 60 dagar om året under perioden 1 maj – 30 september (1 p.)*.

(Källa: Birgitta Wahlberg, Inledning till djurskyddslagstiftningen i Finland, s. 80-82)

¹ En Vinkel är en från början helt vanlig ko, som efter lång tids betande i de branta sluttningarna kring Klövsjö i Jämtland, utvecklat olika långa ben för att anpassa sig till bergets lutning, eller ”vinkel”.

FRÅGA 3

I vilka avseenden har skillnaden mellan privaträtten och den offentliga rätten relativiserats? Besvara frågan utgående från Bärlunds (*et al.*) framställning.

MODELLSVAR:

a) När det gäller egenskaperna hos *parterna i rättsförhållandet* (0,5 p.) har det inom privaträtten reglerats förhållanden mellan enskilda (0,5 p.) och inom den offentliga rätten rättsförhållanden där det allmänna fungerar i egenskap av ett offentligt samfund (0,5 p.). Offentlig makt har dock numera även överförts till formellt privaträttsliga samfund (0,5 p.) (medelbar offentlig förvaltning) (0,5 p.). Å andra sidan fungerar det allmänna också på marknaden, på ett marknadsrationellt sätt (0,5 p.). (*sammanlagt 3 p.*)

b) De grundläggande värderingarna i privaträtten håller på att förändras. (0,5 p.) En betydande del av den offentliga rättens värderingar har lagts till grund också i privaträtten. (0,5 p.) Privatautonomin ses inte längre som en uteslutande utgångspunkt, (0,5 p.) utan i privaträtten har införts även element och normer som betonar det allmänna intresset. (0,5 p.) Privaträttens uppgift anses inte längre vara att endast ge ”neutrala” spelregler för de individer och företag som agerar på marknaden. (0,25 p.) Privaträtten har dessutom (t.ex. i konsumentskyddslagstiftningen) fått en styrande funktion, (0,25 p.) för att genomföra t.ex. en rättvisare fördelning av välståndet. (0,5 p.) (*sammanlagt 3 p.*)

c) En sammanblandning har skett även för påföljdernas del. (0,25 p.) I syfte att trygga effektiviteten hos lagstiftningen (0,5 p.) har man med myndighetsövervakning, (0,25 p.) straffpåföljder (0,25 p.) och andra motsvarande förfaranden (0,25 p.) i allt högre grad befattat sig även med frågor för vilkas del man traditionellt har använt sig av privaträttsliga påföljder (0,25 p.) såsom skadestånd och avtalsrättsliga påföljder. (0,25 p.) Konsumenträtten innehåller både avtalsrättsliga (individuellt konsumentskydd) (0,25 p.) och marknadsrättsliga (kollektivt konsumentskydd) regler. (0,25 p.) På detta sätt har till avtalsrätten fogats ett övervaknings- och påföljdsmaskineri som är mer offentlighetsrättsligt till sin natur. (0,5 p.) (*sammanlagt 3 p.*)

d) Den konventionella gränslinjen blir mindre tydlig då de nya problemen, regleringsområdena och regeltyperna blir *föremål för rättslig diskussion*. (0,5 p.) T.ex. den omfattande och detaljrika EU-rätten har sin egen karaktär. (0,25 p.) För förståelsen och behandlingen av detta material behövs en egen begreppsapparat. (0,25 p.) (*sammanlagt 1 p.*)

(Källa: Bärlund *et al.*, *Finlands civil- och handelsrätt - En introduktion*, s. 16–19)

FRÅGA 4

Avfallshanteringsföretaget X har ingått ett avfallshanteringsavtal med fastighetsägaren A. I avtalet ingår ett arrangemang där X hyr ut en sopcontainer till A. X levererar containern till A och tömmer den varannan vecka i enlighet med avtalet. Åtta månader efter att avfallshanteringsavtalet har ingåtts märker sopbilschauffören att A har ersatt den av X levererade containern med ett mindre sopkärl. A har även underlåtit de avtalsenliga månatliga avgifterna. X vill häva avfallshanteringsavtalet på grund av A:s avtalsbrott. Det kommer fram att A har sålt den av X ägda sopcontainern till näringsidkaren B, som har ställt containern på sin fastighet och ingått ett avfallshanteringsavtal med företaget D. X kräver att B omedelbart återställer besittningen av containern till X. B motsätter sig kravet; B har ju ingått ett helt giltigt avtal med A, uppfyllt sin avtalsenliga prestationsskyldighet genom att betala köpeskillingen till A och fått sopcontainern i sin besittning. B framhåller att X borde rikta sina eventuella krav mot sin egen motpart A, inte mot B.

- a. Beskriv den sakrättsliga kollisionen. (2 poäng)
- b. Förklara den för detta fall relevanta sakrättsliga skyddsformen. Redogör för de allmänna förutsättningarna för detta skydd. Redogör också för X:s och B:s rättsställning i det förevarande fallet, med beaktande av de nämnda förutsättningarna. (7 poäng)
- c. Vilken relevans har begreppet *trovärdighetsverkan* i sammanhanget? (1 poäng)

MODELLSVAR:

- a. Det är fråga om en *tredjemansrelation framåt*. (0,5 p.) A har rättsstridigt disponerat över X:s rätt till förmån för B, då A utan X:s samtycke har sålt containern till B. Kollisionen uppstår då mellan den rätta ägaren X och B. (0,5 p.) B:s förvärv, som baserar sig på det ingångna köpeavtalet, är giltigt mellan A och B (0,5 p.) men felaktigt i förhållande till X, eftersom A inte hade överlåtelsekompetens (belastas av en kompetensbrist). (0,5 p.) (s. 177–178)

- b. Med *åtkomstskydd* (0,5 p.) avses ett skydd av god tro för förvärvaren mot den rätte ägaren eller en tredje person i motsvarande ställning. (0,5 p.)

De grundläggande bestämmelserna om åtkomstskydd i fråga om lösa saker ingår i (kapitlen om lån och förvaring i) handelsbalken i 1734 års lag. (0,25 p.) Om någon utan ägarens tillstånd överlåter eller förpantar en lös sak som han eller hon fått till låns eller som anförtratts i förvar, (0,25 p.) får ägaren saken tillbaka utan lösen, (0,25 p.) om hos förvärvaren ”finnes svek”. (0,25 p.) I annat fall ska ägaren betala lösen för att få saken tillbaka. (0,5 p.) Dessa bestämmelser anses uttrycka en allmän princip om åtkomstskydd i fråga om lösöre. (0,25 p.) De blir tillämpliga i alla andra fall än då en sak har avhånts den rätte ägaren genom brotten snatteri, stöld, rån eller utpressning. (0,25 p.)

Åtkomstskyddet till en lös sak förutsätter överlåtarens (A) besittning (0,5 p.) och förvärvarens motiverade goda tro. (0,5 p.) Dessutom krävs att förvärvaren får saken i sin besittning. (0,5 p.) Förvärvaren ska vara i god tro ännu då han eller hon får saken i sin besittning. (0,5 p.) Åtkomstskydd är möjligt endast om förvärvet grundar sig på överlåtelse, såsom köp, byte och gåva. (0,25 p.) Åtkomstskydd kan inte fås t.ex. på basis av ett familje- eller arvsrättsligt förvärv. (0,25 p.) Också en panttagare kan få åtkomstskydd. (0,5 p.)

X har rätt att få tillbaka sopcontainern. (0,5 p.) Om B varken visste eller borde ha vetat om A:s kompetensbrist, ska X betala lösen till B. (0,5 p.) (s. 180–181)

- c. Då någon på samma sätt som en ägare besitter en lös sak, är han eller hon enligt den allmänna livserfarenheten oftast också ägare till saken (besittningens trovärdighetsverkan). (0,25 p.) Man skyddar en tredje persons tillit till att den presumtion som besittningen skapar är riktig. (0,25 p.) A:s besittning skapar en ägarpresumtion: (0,25 p.) förvärvaren (B) kan grunda sin tillit i fråga om överlåtarens ägarställning på besittningen. (0,25 p.) (s. 154)

(Källa: *Bärlund et al., Finlands civil- och handelsrätt - En introduktion*, s. 154, 177-178, 180-181)

FRÅGA 5

Förklara följande begrepp:

- a. "Smärtgränsen" för ersättningsansvaret vid läkemedelsskador. (2 poäng)

En skada, som patienten skäligen bör tåla (0,5 p.) med beaktande av svårighetsgraden i fråga om den sjukdom som behandlas, (0,5 p.) hälsotillståndet i övrigt, skadans omfattning, en experts möjlighet att förutse läkemedlets verkningar och andra motsvarande omständigheter, (0,5 p.) ersätts inte (0,5 p.). (s. 371)

- b. Passivitetsregeln vid ansvar för myndighetsutövning. (2 poäng)

Om det är fråga om ett sådant avgörande av staten eller en kommun i vilket ändring kan sökas, (0,5 p.) kan en försummelse att söka ändring (0,5 p.) leda till att ersättning inte fås (0,5 p.) under förutsättning att skadan skulle ha kunnat undvikas genom en ändring av beslutet (0,5 p.). (s. 359)

- c. Ställningsfullmakt. (2 poäng)

Den som såsom anställd i annans tjänst eller annars på grundval av ett avtal (0,5 p.) har en sådan ställning att det enligt lag eller sedvänja (0,5 p.) följer viss behörighet att handla å dennes vägnar, (0,5 p.) anses ha fullmakt att företa rättshandlingar, vilka faller inom gränserna för denna behörighet (0,5 p.). (s. 279–280)

- d. Presumtionsansvar (som ansvarsgrund i avtalsförhållanden). (2 poäng)

Den avtalspart som har brutit mot avtalet (0,5 p.) är ansvarig för den skada som han på detta sätt har orsakat, (0,5 p.) om han inte kan visa (0,5 p.) att skadan inte var en följd av hans vållande, eller med andra ord hans vårdslöshet, oförsiktighet el. dyl. (0,5 p.). (s. 304)

- e. Rådighetsfel (vid köp av lösöre). (2 poäng)

Det är fråga om ett rådighetsfel, om köparen inte kan använda varan på det sätt som han på grundval av avtalet har rätt att förutsätta, (1 p.) eftersom lagstiftningen (0,5 p.) eller ett myndighetsbeslut förhindrar denna användning (0,5 p.). (s. 310)

(Källa: Bärlund et al., Finlands civil- och handelsrätt - En introduktion, s. 279-280, 304, 310, 359, 371)